

Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Dynamiek en stagnatie in de Republiek

1 maximumscore 4

Voorbeeld van een juist antwoord is:

Bij 1:

Uit de tabel valt op te maken dat

- de bevolkingstoename in het westen tot circa 1680 groot is, wat wijst op economische groei in het westen/de zeegebieden, terwijl het inwoneraantal vanaf 1680 afneemt, wat wijst op economische stagnatie 1
- in Overijssel is sprake van een sterke groei vanaf 1680, wat wijst op economische groei in het oosten/de landgebieden 1

Bij 2:

Uit de tabel valt op te maken dat

- het begrip “Zilveren Eeuw” (relatieve stagnatie/nog geen achteruitgang) alleen geldt voor de ontwikkeling van Holland, dat in de Republiek de meeste inwoners/de grootste economische invloed heeft (waardoor deze typering voor de hele Republiek opgaat) 1
- maar voor het gewest Overijssel niet opgaat, omdat de landbouwcrisis/terugloop van de zeehandel voor een landgewest als Overijssel minder invloed heeft (waardoor de bevolking wel groeit) / er geen stagnatie optreedt (in de “Zilveren Eeuw”), maar groei 1

2 maximumscore 2

Uit het antwoord moet blijken dat in de vijftiende eeuw het economisch zwaartepunt in de Noordelijke Nederlanden zich niet in Holland, maar eerder in Overijssel bevond, wat ertoe bijdroeg dat het bestuur in Overijssel zich eerder kon moderniseren dan in Holland / Holland minder ontwikkeld was dan Overijssel (waardoor er voor Overijssel eerder gegevens beschikbaar zijn).

3 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord is:

Het ontstaan van de commerciële landbouw in Holland zorgde voor aanbod van handelsgewassen (vlas, koolzaad en hennep) / aanbod van vlees (vetweiderij) / zuivelproducten (boter en kaas) voor handel en scheepvaart vanuit Amsterdam / het aantrekkelijk maken van de stapelmarkt.

Vraag	Antwoord	Scores
4	maximumscore 5	
	Voorbeeld van een juist antwoord is:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Het politiek-militaire doel dat uit de bron blijkt, is de koning van Spanje schade berokkenen / de aandacht van de strijd in de Nederlanden af te leiden 	1
	wat volgens Van Oldenbarneveldt kan worden bereikt door ervoor te zorgen dat de koning van Spanje:	
	<ul style="list-style-type: none"> • minder inkomsten krijgt (door concurrentie) 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • meer kosten krijgt voor bewapening voor Spanje / een groot deel van het Spaanse budget/de schatkamer zal moeten besteden aan uitgaven voor de vloot buiten Europa 	1
	De VOC blijkt aan de verwachting van Van Oldenbarneveldt te voldoen door:	
	<ul style="list-style-type: none"> • de rol van Spanje/Portugal in de specerijenhandel over te nemen / een monopolie op de specerijenhandel/handel met Azië te vestigen, waardoor de inkomsten voor Spanje sterk verminderen 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • veel schade aan de Spaans-Portugese vloot/handel/handelsposten aan te richten, waardoor Spanje meer aandacht aan de vloot moet besteden 	1
5	maximumscore 4	
	Voorbeeld van een juiste argumentatie voor 1672 als eindpunt is:	
	<ul style="list-style-type: none"> • In 1672 (het Rampjaar) liepen nijverheid en handel grote schade op door de oorlogen 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • waardoor er een einde kwam aan de economische bloeiperiode van de Republiek / de dynamiek van de Gouden Eeuw plaatsmaakte voor de relatieve achteruitgang/de stagnatie van de Zilveren Eeuw 	1
	Voorbeeld van een juiste argumentatie voor 1715 als eindpunt is:	
	<ul style="list-style-type: none"> • De financiële problemen in 1715 (kort na de Spaanse Successieoorlog) symboliseren het einde van de Republiek als grote mogendheid in Europa 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • want de Republiek kiest na 1715 door financiële nood gedwongen voor een onthoudingspolitiek / neemt afscheid van het beleid dat zij zelf haar handelsbelangen (militair) zou moeten (kunnen) beschermen 	1

Vraag	Antwoord	Scores
6	<p>maximumscore 2</p> <p>Een juist antwoord bevat de volgende elementen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een juiste toelichting waaruit blijkt dat het schilderij past bij de Amsterdamse stapelmarkt (bijvoorbeeld: het scheepvaartverkeer op het IJ laat zien dat de haven van Amsterdam zeer druk bezocht wordt voor de aan- en afvoer van goederen op de stapelmarkt) • Een juiste toelichting waaruit blijkt dat het schilderij past bij de culturele bloei van de Republiek (bijvoorbeeld: schilderijen als dit/schilders als vader en zoon Van de Velde passen bij de omvangrijke Hollandse schilderijenproductie in de zeventiende eeuw, die een belangrijk exportartikel vormde/een belangrijke nijverheidstak was) 	<p>1</p> <p>1</p>
7	<p>maximumscore 3</p> <p>Uit het antwoord moet blijken dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vóór ongeveer 1750 graan het hoofdbestanddeel van de voeding uitmaakte, (en dat een groot deel van het inkomen aan voedsel moest worden besteed) waardoor verandering in de voedselprijzen direct gevolgen had voor de levensstandaard • maar dat na ongeveer 1750 de aardappel in toenemende mate het hoofdbestanddeel van de voeding ging vormen (waardoor de prijs van aardappelen de levensstandaard ging bepalen) 	<p>2</p> <p>1</p>
8	<p>maximumscore 4</p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <p>Bij 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dit reglement versterkt de oligarchisering, omdat door de verdeling van de ambten de groep regenten klein/gesloten gehouden kan worden <p>Bij 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De naam 'Vredesinstrument' past goed bij dit reglement, omdat door de bepaling dat steden bij toerbeurt het rentambt krijgen / er niet zal worden afgeweken van de eigen voordracht door de steden, de onderlinge vrede (tussen de steden) verzekerd is <p>Bij 3:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uit het reglement wordt duidelijk dat de steden/stedelijke burgerij (en niet de adel/platteland/geestelijkheid) de macht hebben/heeft <p>Bij 4:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uit de bepaling over het beheer van de kerkelijke goederen blijkt dat de Reformatie tot gevolg heeft, dat het kerkelijk bezit in handen van de steden komt 	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>

Vraag	Antwoord	Scores
9	<p>maximumscore 4</p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> • In de bron beschrijft Boswell alleen het veranderde gedrag van Utrechtse regenten, wat de bron minder representatief maakt voor een onderzoek naar de regenten in de hele Republiek • In de bron onderbouwt Boswell zijn bewering niet met controleerbare feiten / laat Boswell niet zien waarop hij zijn mening baseert, wat de bron minder betrouwbaar maakt 	<p>2</p> <p>2</p>
10	<p>maximumscore 4</p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <p>Als economische eis met het belang dat Doelisten hierbij hadden (twee van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none"> – Beëindiging van het systeem van belastingverpachting: daardoor zouden de hoge accijnzen kunnen dalen (doordat de belastingpachters geen deel in eigen zak meer konden steken). – Verkiezing van bewindhebbers VOC en WIC: hierdoor zou de burgerij/zouden sommige Doelisten meer profiteren van de enig bloeiende economische sector op dat moment. – Herstel van de gilden: hierdoor zouden de ambachtslieden onder de Doelisten beschermd worden tegen de concurrentie van immigranten/beunhazen / arbeidsbesparende innovaties. 	
	<p>per juiste combinatie van eis en belang</p>	<p>1</p>
	<p>Als politieke eis met het belang dat Doelisten hierbij hadden (de twee volgende):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verkiezing van de eigen officieren door de leden van de schutterij: hiermee wilden Doelisten de macht van de regentenoligarchie verkleinen/hun eigen inbreng vergroten • Opheffing van de misbruiken rond de verdeling van stadsambten: die ambten werden verdeeld tussen regentenfamilies (in contracten van correspondentie) / Doelisten zouden na afschaffing meer baantjes kunnen krijgen 	<p>1</p> <p>1</p>

Vraag	Antwoord	Scores
11	maximumscore 4 Voorbeeld van een juist antwoord is: Dit incident was veelzeggend voor de positie van de Republiek	
	<ul style="list-style-type: none"> • in politiek opzicht, omdat eruit bleek dat de Republiek geen rol van betekenis meer kon spelen tussen de Europese grootmachten 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • in economisch opzicht, omdat de schatkist blijkbaar leeg was / er geen geld meer was voor de uitrusting van de oorlogsschepen 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Dit incident kwam de patriotten goed van pas, omdat zij hiermee een aansprekend argument kregen tegen de stadhouder (die verantwoordelijk was voor vloot en leger van de Republiek), omdat die had nagelaten noodzakelijke politieke en economische hervormingen door te voeren om de Republiek sterker te maken (dit incident bevestigde hun gelijk) 	2

Dekolonisatie en Koude Oorlog in Vietnam

12	maximumscore 3 Voorbeeld van een juist antwoord is:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Door zich niet meer als communisten te profileren hoopten de communistische leiders hun draagvlak te vergroten 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • De strategie was succesvol in het binnenland, want de Vietminh kreeg veel steun van niet-communisten 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • De strategie was niet succesvol in het buitenland, want westerse landen bleven de Vietminh wantrouwen/zien als communistisch 	1
13	maximumscore 2 Voorbeeld van een juist antwoord is:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Een argument voor Amerikaanse steun aan Frankrijk is, dat de Vietminh georiënteerd is op de Sovjet-Unie / dat de Verenigde Staten bondgenoten zoeken in de Koude Oorlog 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Een argument tegen Amerikaanse steun aan Frankrijk is, dat de Vietminh geen (volledig ontwikkelde) communistische beweging is / dat de Amerikanen eigenlijk tegen de oude koloniale rijken zijn / sympathie koesteren voor onafhankelijkheidsbewegingen 	1
14	maximumscore 2 Voorbeeld van een juist antwoord is: De heroprichting lag voor de hand, omdat de internationale verhoudingen na 1945 werden beheerst door de tweedeling die het gevolg was van de Koude Oorlog. De Vietminh werd nu openlijk gesteund door Moskou en Peking / kon nu toch geen steun meer verwachten uit het Westen.	

Vraag	Antwoord	Scores
15	<p>maximumscore 6</p> <p>Kern van een juist antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De Noord-Vietnamese partijleiding ziet in De Lattre de Tassigny's toespraak een bewijs voor continuïteit in het Westers imperialisme, omdat hij (onder het mom van de Koude Oorlog) opnieuw een leidende rol ziet voor Frankrijk in Vietnam en dus de Westerse overheersing uit de koloniale tijd wil voortzetten • Volgens de Amerikaanse regering is het vijandbeeld van Frankrijk als koloniale overheerser, waarvan de Vietminh zich bedient, achterhaald (door de Koude Oorlog) en is De Lattre de Tassigny's vijandbeeld van een communistische blok dat geen vrijheid kent, terecht • De Lattre de Tassigny richt zich juist tot deze jongens, omdat zij behoren tot de Vietnamese elite (die van oudsher pro-Frans is) en hij de steun zoekt van de toekomstige leiders van Vietnam 	<p>2</p> <p>2</p> <p>2</p>
16	<p>maximumscore 2</p> <p>Uit het antwoord moet blijken dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uit Kennedy's opsomming van de bedreigde landen blijkt dat hij een domino-effect vreest • uit Kennedy's beeld van de rode golf / de vinger in de dijk, blijkt dat hij voorstander is van indamming (containment) 	<p>1</p> <p>1</p>
17	<p>maximumscore 2</p> <p>Uit het antwoord moet blijken dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ho Chi Minh met het tijdelijk toestaan van privé-bezit afweek van de communistische opvatting dat grond gecollectiviseerd moest worden • Ho Chi Minh privé-bezit van grond tijdelijk toestond uit angst voor kapitaalvlucht / om te voorkomen dat hongersnood zou ontstaan / om zijn aanhang te vergroten 	<p>1</p> <p>1</p>
18	<p>maximumscore 2</p> <p>De juiste volgorde is: 2, 1, 6, 3, 5, 4.</p>	

Opmerking

Als door het wegstrepen van één foutief geplaatst nummer een verder foutloze reeks ontstaat, wordt één scorepunt toegekend.

Vraag	Antwoord	Scores
19	<p>maximumscore 3</p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> • het doel van Operatie Rolling Thunder was om de Ho Chi Minhroute te vernietigen door bombardementen • dit kon niet worden bereikt omdat door de strategie van de beperkte oorlog niet buiten Vietnam (op de routes via Laos en Cambodja) gebombardeerd kon worden / het noordelijk deel van Noord-Vietnam (in de buurt van de grens met China) niet gebombardeerd kon worden 	<p>1</p> <p>2</p>
20	<p>maximumscore 4</p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Met het in rook opgaan van/het vervagen van de vlag uit 1777 geeft Cobb aan dat de Verenigde Staten zelf als kolonie voor onafhankelijkheid hebben gestreden, maar dat de Vietnamezen niet gunnen / in Vietnam verraad plegen aan het eigen vrijheidsstreven • Cobb geeft de vlag van Zuid-Vietnam een plaats tussen de geknakte vlaggen van vreemde overheersers, waarmee hij laat zien dat de oorlog een strijd is tussen Vietnam en een vreemde mogendheid (die gebruik maakt van een marionettenregime) / Cobb plaatst het woord 'Vietnamization' bij de vlag van Noord-Vietnam, waarmee hij laat zien dat de regering van Noord-Vietnam de hele bevolking van Vietnam vertegenwoordigt 	<p>2</p> <p>2</p>
21	<p>maximumscore 2</p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is (twee van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none"> – Door de vietnamisering van de oorlog werden steeds meer Zuid-Vietnamezen ingeschakeld bij de oorlogvoering. – Door het gebruik van chemische wapens (agent orange) werd het verbouwen van gewassen op sommige plaatsen moeilijk. – De gevechten op het platteland / de opmars van de Vietcong zette(n) de boeren steeds meer onder druk. – Door de vele bombardementen werd het steeds gevaarlijker op het platteland, waardoor boeren naar de stad trokken. – Door Diems beleid van de versterkte dorpen (strategic hamlets) werden veel Zuid-Vietnamese boeren gedwongen te verhuizen. 	
	<p>per juiste oorzaak</p>	<p>1</p>
22	<p>maximumscore 2</p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <p>De reacties passen bij het Amerikaanse debat over Vietnam, omdat de toon bepaald werd door enerzijds de protestgeneratie die kritisch was over het verloop van de oorlog en de bekroning dus toejuichte en anderzijds de zwijgende meerderheid die tegen deze negatieve publiciteit over de oorlog was en in de bekroning dus een provocatie zag.</p>	

Vraag	Antwoord	Scores
23	maximumscore 4 Voorbeeld van een juist antwoord is: <ul style="list-style-type: none">• Een voorstander kan wijzen op het geheime karakter dat de foto laat zien ('s nachts, door slecht toegankelijk gebied) om te benadrukken dat de (achterbakse) communistische infiltratie van Zuid-Vietnam door de Vietcong met militaire middelen tot staan gebracht moet worden• Een tegenstander kan wijzen op het geheime karakter dat de foto laat zien ('s nachts, door slecht toegankelijk gebied) om te benadrukken dat de Vietcong een guerrillastrijd voert die door het (reguliere) Amerikaanse leger niet gewonnen kan worden	2 2
24	maximumscore 4 Voorbeeld van een juist antwoord is: <ul style="list-style-type: none">• Het doel van de driehoeksdiplomatie was de Vietnamoorlog tot een einde te brengen door betere Amerikaanse betrekkingen met China en de Sovjet-Unie aan te gaan, wat volgens Nixon/Kissinger is bereikt, omdat Noord-Vietnam niet gesteund wordt door de Sovjet-Unie en China / onder druk wordt gezet om met de Verenigde Staten tot een akkoord te komen• Noord-Vietnam rekent er volgens Nixon/Kissinger ten onrechte op dat de protestgeneratie de publieke opinie nog kan beïnvloeden, omdat na een doorbraak in de onderhandelingen erkend zal worden dat Nixons streven naar beëindiging van de Vietnamoorlog succesvol was / het verzet tegen de oorlog zal afnemen	2 2
25	maximumscore 2 De terugkeer in de Amerikaanse samenleving verliep in veel gevallen moeizaam / het lukte veteranen vaak niet om hun oude leven weer op te pakken. Doordat zij zich niet begrepen voelden/hun problemen onbespreekbaar waren, werd het Vietnamsyndroom versterkt.	

Bronvermeldingen

- bron 1 Jan de Vries en Ad van der Woude, Nederland 1500-1815, de eerste ronde van moderne economische groei, Amsterdam 1995, pag. 74 en 77.
- bron 2 Hans den Haan, Moedernegotie en Grote Vaart een studie over de expansie van het Hollandse handelskapitaal in de 16e en 17e eeuw, Amsterdam 1977, pag. 102.
- bron 3 www.rijksmuseum.nl
- bron 4 ontleend aan: Jan Wagenaar, Tegenwoordige Staat der Vereenigde Nederlanden Behelzende eene beschrijving van Zeeland Met eene Kaart, Plans van Steden en kunstige printverbeeldingen versierd, Te Amsterdam MDCCLI, pag. 68.
- bron 5 Jan Pieter van der Sterre, Boswell en Holland, met de volledige correspondentie met Belle van Zuylen, Amsterdam/Antwerpen 2000, pag. 79-81.
- bron 6 ontleend aan: Foreign Relations of the United States, Vol. VIII (1946), The Far East, Washington 1971, pag. 19.
- bron 7 ontleend aan: http://www.anai-asso.org/NET/document/le_temps_de_la_guerre
- bron 8 ontleend aan: J.P. Harrison, The Endless War, Fifty Years of Struggle in Vietnam, New York 1982, pag. 6.
- bron 9 Editorial Cartoons by Ron Cobb, From the Underground Press Syndicate, Amsterdam s.d. (circa 1971), pag. 26.
- bron 10 J. Keegan e.a., The Eye of War, Words and Photographs from the Frontline, Washington 2003, pag. 186.
- bron 11 ontleend aan: D. Geyer (ed.), Foreign Relations of the United States, Volume XIV (1969-1976), Soviet Union October 1971-May 1972, Washington 2006, pag. 434-435.